

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پاسخنامه

پایه :	۲	موضوع :	منطق ۳
تاریخ :	۹۰/۳/۱۹	ساعت :	۱۸

نام کتاب: منطق مظفر و تعلیمی، صناعات خمس

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. کدام قیاس، افاده تصدیق غیر جازم دارد؟ ج ۲۷۳
 ا. مغالطه ب. جدل ج. خطابه ■ د. شعر
۲. اعوانی که در صنعت خطابه به صنعت و حيله باشد، چه نام دارد؟ د ۳۲۸
 ا. نصرت ب. شهادت ج. شهادت قولی د. استدرجات ■
۳. اگر در یک استدلال از ارتفاع درجه حرارت فلز، انبساط فلز را نتیجه بگیریم، از چه قیاسی بهره جسته‌ایم؟ ب ۲۸۲
 ا. برهان لمی غیر مطلق ب. برهان لمی مطلق ■ ج. برهان اِنئی دلیل د. برهان اِنئی غیر دلیل
۴. کدام گزینه از اسباب شهرت نیست؟ ب ۲۶۴ و ۲۶۳
 ا. واجبات القبول ب. مقبولات ■ ج. انفعالیات د. استقرائیات

تشریحی:

۱. هریک از عبارات زیر بیان کننده چه اصطلاحی در علم منطق در حوزه صناعات خمس است؟
 ا. هی القضا یا الی قیاساتها معها:
 ب. إنها صناعة علمية بسببها يمكن اقناع الجمهور في الأمر الذي يتوقع حصول التصديق به بقدر الامكان:
 ج. الرأي المعتقد به أو الملتزم به (فی باب الجدل):
 د. كل قیاس نتیجتہ تكون نقضاً لوضع من الأوضاع:
 ج. فطریات (۲۵۸)
 ج. خطابه (۳۲۷)
 ج. وضع (۲۹۳)
 ج. تبکیّت (۳۶۵)
۲. برای هریک از اصطلاحات زیر یک مثال ذکر کنید.
 ا. شهادت حال بر حسب قول (در خطابه): ج. قسم خوردن که شاهد بر صدق کلام است (و همچنین عهد و تحلی)
 ب. تأدیبات صلاحیه:
 ج. ما منه الوجود (از علل اربع): ج. خداوند متعال؛ نجار برای تخت؛ پدر و مادر برای بچه
 د. شبه مشهور:
 ج. اینکه مردم در عصرهای گذشته به تبع پادشاهان بلند گذاشتن سبیل را نیکو می‌دانستند.

- * المراد من الأوّل فی کتاب البرهان هو المحمول لا بتوسط غیره ای لا یتحتاج إلی واسطه فی العروض فی حمله علی موضوعه. ۲۹۰
۳. با توجه به عبارت، مقصود از «محمول اوّلی» در کتاب برهان را به همراه مثال توضیح دهید.
 محمول اوّلی در کتاب برهان محمولی است که عروض آن بر موضوع نیازمند واسطه نباشد؛ مثل عروض بیاض بر سطح (السطح أبيض)

۴. ا. فایده اصلی صنعت جدل را بنویسید. ۲۹۶

قدرت پیدا کردن مجادل بر تقویت اندیشه‌های نافع و الزام اهل باطل و غلبه بر صاحبان اندیشه‌های فاسد به گونه‌ای که مردم درک کنند.

ب. اصطلاح «موضع» در صنعت جدل را تعریف کنید و یک نمونه برای آن ذکر کنید. ۳۰۹

اصل یا قاعده کلیه‌ای که قضایای مشهور از آن منشعب می‌گردد (یا بر آن متفرع می‌گردد). نمونه: إذا كان أحد الضدّين موجوداً في موضوع كان ضده الآخر موجوداً في ضدّ ذلك الموضوع.

* وقد عرفوه بأنّه قياس مؤلف من يقينيات ينتج يقيناً بالذات اضطراباً.

۵. ا. قید «اضطراب» را توضیح دهید. ب. چرا برهان از جهت صورت باید قیاس باشد؟ ۲۷۶

ا. هنگامی که صورت قیاس مانند ماده‌اش یقینی باشد باید نتیجه هم یقینی باشد یعنی محال است تخلف نتیجه از علتش.

ب. زیرا قیاس تنها استدلالی است که از جهت صورت یقینی است.

۶. از بین تعلیمات مختصّ سائل و مجیب، هر کدام دو مورد را ذکر کنید. ۳۱۸

تعلیمات مختصّ به سائل: ۱. موضع یا مواضعی را که از آن مقدمه مشهوره خارج می‌شود نزد خود حاضر کند. ۲. روش‌هایی که با آن بتواند

مجیب را تسلیم کند یا در صورت انکار، تشنیع کند نزد خود حاضر کند. (بقیه موارد ص ۳۱۸ و ۳۱۹ و ۳۲۰)

تعلیمات مختصّ به مجیب: ۱. سؤال را به سوی سائل بازگرداند تا او مجیب و خودش سائل شود. ۲. سائل را به گونه‌ای مشغول کند که فرصت

آماده کردن جواب مناسب را داشته باشد. (بقیه موارد ص ۳۲۲ و ۳۲۳ و ۳۲۴)

۷. دو دلیل ذکر کنید که خطیب را وادار به استفاده از «قیاس ضمیر» می‌کند. ۳۳۸

۱. مخفی کردن کذب کبری یا مخفی کردن عدم کلیت کبری. ۲. پرهیز از اینکه بیان کبری، بیانی منطقی و علمی باشد در حالی که جمهوری میل

به آن ندارند. ۳. پرهیز از طولانی شدن کلام.

۸. «دانشمند تجربی بعد از تکرار مشاهده به این قضیه یقین پیدا می‌کند: هرگاه انسانی که مبتلا به گلودرد است غذای سرخ شده

بخورد گلودرد او تشدید می‌شود»؛ قیاس‌های خفی قضیه فوق را بنویسید. ۲۵۵

اگر حصول این اثر (شدت گلودرد) اتفاقی بود، دائمی نبود، لکن دائمی است پس اتفاقی نیست. حصول این اثر (شدت گلودرد) معلول علتی

است؛ هر معلول علتی قهراً به دنبال علتش می‌آید. پس حصول این اثر قهراً به دنبال علتش می‌آید؛ یعنی تخلف این اثر از علتش ممتنع است.

۹. برای تحقق شعر تامّ چه عناصری دخالت دارند؟ یک مورد را توضیح دهید. ۳۵۷

وزن - مسموع من القول - کلام مخیل.

مسموع من القول: یعنی خود الفاظ که برای هر حرف آن و تراکیب آن تعبیری از احوال نفس است. مثلاً برخی الفاظ لطیف و برخی غلیظند.

کلام مخیل: آن معانی از کلام که افاده تخیل کند.